

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)

Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)

Band: 52 (1966)

Nachruf: Sur canoni prof. dr. Benedetg Giger

Autor: Monn, Christian

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

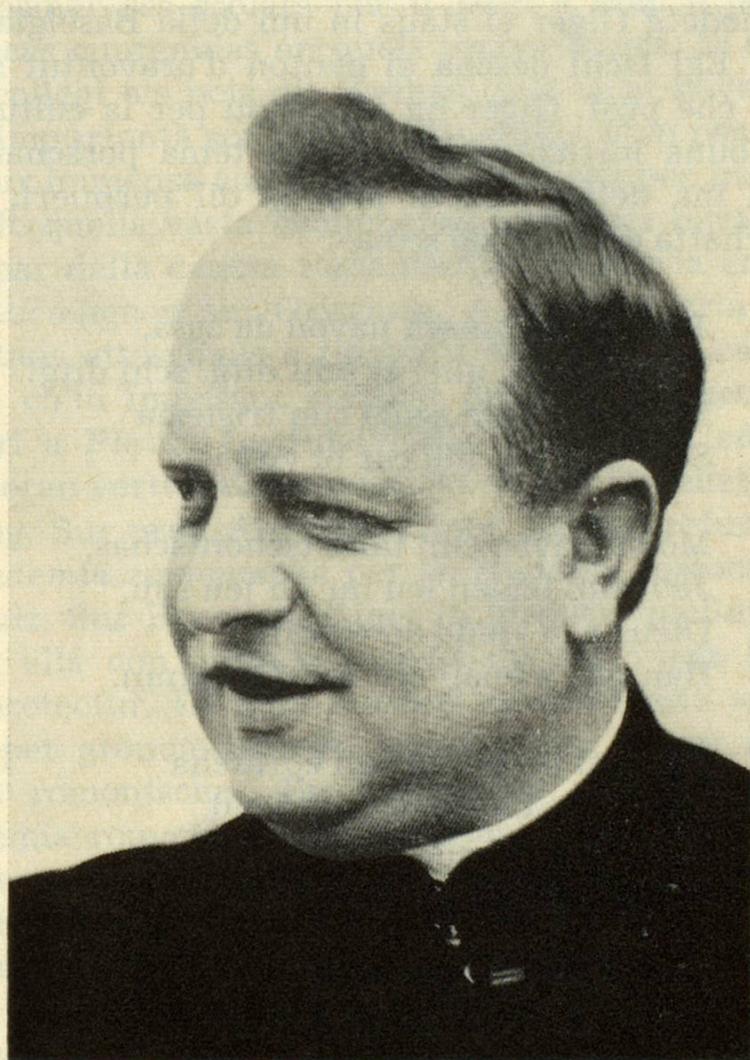
The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 30.07.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

SUR CANONI PROF. DR. BENEDETG GIGER

DA SUR PROF. CHRISTIAN MONN

CAN. DR. BENEDETG GIGER

Sur Benedetg Giger ei naschius la fiasta de sogn Benedetg, ils 21 de mars 1907 a Curaglia. Suenter la scola primara dil vitg nativ, frequenta el il gimnasi dils benedictins a Mustér ed Engelberg. El serenda silsuenter el seminari de spirituels a

Cuera per entscheiver ses studis teologics. 1931 astga Sur Benedetg Giger celebrar sia messa nuviala a Curaglia. All'universitat de Turitg studegia el filologia classica e concluda 1937 ses studis cun il doctorat. Silsuenter vegn Sur Benedetg Giger clamaus da msgr. uestg Georgius Schmid de Grüneck el collegi de «Nossadunna digl Agid» a Sviz. Dapi lu ha el surviu leu alla diocesa de Cuera sco professer e dapi 1941 sco prefect dils studis entochen sia mort ils 20 de schaner 1966.

Sur Benedetg Giger ei staus in um della Baselgia ed in um della scola. Egl Ischi descha ei denton d'oravontut seregurdar dils merets che prof. Giger ha acquistau per la cultura romontscha. Ina buna introducziun en quei tema porschan entginas strofas ord ina dellas paucas poesias dil permiert, intitulada «Per l'entschatta digl onn de scola».

Jeu sundel lunsch naven da casa,
Treis meins, quei ei schi ditg, schi ditg!
Miu spért bein sgola cun tristezia
Savens si en miu car bi vitg.

Mo va naven cun talas tschontschas,
Jeu stun bugen leu nu' ch'jeu sun,
Dieus e la steila de ventira
Han mei menau ord miu Grischun.

Perquei lavur'jeu cun curascha
Sin Dieus en tschiel sefidond.
El meina mei sin buna via
Legria en miu cor plantond.

Mo mia patria e faviala
Sai jeu cert maina emblidar,
Romontsch, Tei, cara viarva biala
Vi er egl jester cultivar.

Buca che Sur Benedetg fuss daventaus in poet cun quellas semplas remas alternontas! El sez stuess segir rir de bien cor, sch'el udess sia poesia casuala. Quella ei denton in muossavia per siu avegnir e cuntegn las directivas per siu operar futur en favur della cultura romontscha.

Oravontut la davosa strofa ei significonta: «Romontsch, Tei, cara viarva biala vi er egl jester cultivar». A quella devisa ei Sur Benedetg Giger staus fideivels ina veta entira. Siu camp de lavur ei adina staus ordeifer igl intschess romontsch, mo era egl jester ha el cultivau cun gronda premura e carezia sia biala viarva materna.

En emprema lingia ei Sur Benedetg Giger staus in augsegner d'oraziun e d'exempel religius. Sco professer saveva el captivar ed entusiasmar ses scolars per il latin e grec e per las ideas humanisticas cuntenidas en quels texts classics. El steva bugen en «siu» collegi als peis dil Mythen, nua ch'el haveva ina missiun fetg impurtonta sco prefect dils studis. Onn per onn haveva el ina lavur immensa cun cumbinar ils uraris per ina scola aschi gronda. Mo quella vasta incumbensa impedeva buca prof. Giger de s'occupar della caussa romontscha. Sia patria era tuttina la Val dil Lucmagn e siu Grischun. A quella patria e cuntrada eis el restaus attaschaus e fideivels entochen ils 24 de schaner 1966, nua ch'in imposant conduct de bara ha accumpaignau el sin santeri a Platta. La fideivladad alla patria ed alla sauna tradiziun eran vertids caracteristicas de Sur Benedetg.

Siu aug, Sur prof. Augustin Giger, haveva refundau igl onn 1917 l'*academia romontscha* per ils students romontschs el collegi de Sviz. Sur Benedetg Giger ha surpriu quella cara ierta e promoviu ella cun anim e success duront varga 25 onns sco fideivel protectur. En quei interval eis ei reussiu ad el de procurar — per gronda part sin agens cuosts — per ina mudesta biblioteca romontscha. En numerusas sentupadas el ravugl dell'*academia romontscha* ha Sur Benedetg cun referats e discussiuns empruau de svegliar igl interess dils giuvens students romontschs per lur beins spirtals. Sia gronda prestaziun culturala per nus Romontschs ei senza dubi d'encurir sin quei camp de lavur, schegie ch'el ha era schiglioc fatg gronds survetschs a siu pievel grischun. Sia translaziun dil «*Cudisch de suandar Cristus*» ei stau in bi schenghetg al pievel catolic. Quel ei cumparius ella collecziun «*Sursum corda*», edida da Sur dr. Carli Fry, siu bien amitg sil crest d'Acladira. Sur Benedetg Giger scriveva buca mo per ch'ei seigi secret, mobein per alzar ils cors — *sursum corda* — de siu car pievel. Perquei gidava el era bugen ella pastoraziun, suandont siu aug Sur Paulin, in valent predicator. Sco protectur dell'*academia* ha el secret beinenqual arte-

chel ella revista «Grüsse aus Maria Hilf» cun il tetel «La pagina romontscha». Mo era ella Gasetta Romontscha ed en autras periodicas ein cumparidas inaga ni l'autra lavurs ord sia plema. Il meret il pli grond per nossa cultura romontscha ha el denton acquistau cun siu contact persunal cun ils students romontschs «egl jester». Buca cun tractats scientifics, mobein entras quei contact persunal ha el dau vinavon oralmein la megliera tradizion romontscha. Quella intermediaziun directa cun sia spontanadad e cun la forza de sia personalitat marcanta, ha purtau dubel fretg. A quei operar el tschelau ha la Romontschia d'engraziar ina entira partida forzas activas.

Forsa gest perquei che Sur Benedetg Giger haveva sentiu quella encarschadetgna «lunsch naven da casa», saveva el consolar aschi bein quels che vegnevan tier el. El saveva far curasca e menar els puspei in pass vinavon. E Sur Benedetg haveva propi bien quitau per ses Romontschs, aschia che beinenqual vegn a restar engrazieivels ad el per tut igl agid spirtal e material.

Nies Sur professor era da tgau entochen pei, en tut siu far e demanar romontschs. Buca per nuot senumnava el era tier ils Tudestgs «Benedetsch». El sedeva neu sco el era e leva era mantener ses students tenor lur natira e cultura.

Inaga ha el raquintau a mi il sequent: Ils emprems onns dil gimnasi a Mustér hagien els stuiu far in concept cun il tetel «Tgei utschi plai a mi il meglier?» El hagi elegiu sco utschi preferiu il pasler! Igl utschi il pli usitau ed ordinari! Quei para a mi enzatgei fetg tipic per Sur Benedetg. Igl usitau era sia forza. Per igl usitau della veta culturala de nies pievel haveva el senn, respect ed admiraziun. En raschienis cun ses purs de Medel haveva el empriu sco paucs las expressiuns de quella veta muntagnarda e cheutras era la sabientscha e las valurs profundas de quels tips sempels ed originals el meglier senn dil plaid. Siu saun humor combinava bugen expressiuns purilas cun la veta de scola. Aschia scheva el adina, cura ch'el fageva empristar in cudisch: «Sche ti drovas lu inaga la mugia, sche sas ti schon ver ella!» E cura ch'el survegneva in bien magnuc caura giu da Medel, lu era l'atmosfera cheu per ina fiasta «culturala» cun ses amitgs e collegas. Cultura vul dir cultivar entras enconuscher e formar la natira. A sia natira ed ella natira de sia patria ei Sur canoni staus fideivels. El ei staus sin in post

exponiu ed ha era astgau cultivar in bi diember della elita romontscha. L'elita ei denton buca adina la schinumnada intelligenza, mobein quels cun la noblezia dil cor. Sur Benedetg era spiritual e saveva che la finamira dil carstgaun ei buca mo la cultura, mobein il salit. Per quei salit eis el era staus promts de purtar sacrificis quotidiens ed il grond sacrifici de sia veta.

Sur Benedetg Giger resta per nus Romontschs ella patria ed egl jester in exempl. Possien ils ideals ch'el ha appreziav ed empruau de plantar ella giuentetgna, crescher e purtar reha raccolta.

La Punt romana

Veglia punt leu sut Curaglia
Sur il ramuront Rein miez,
Ferm tschentada sin greppaglia,
Audas ti gia il tuchiez
Della petschna val montana,
Vesas ses robusts affons
Duamelli onns.

Sche raquenta contas gadas
Gia passavan sur tei vi
Retgs e prencis cun roschadas
Arrivond dal cauld miezdi;
Han giu ella blaua buola
La carpeglia siglientau
Cun lur pass marcau.

Plaida dellas nauschas lutgas
Dils Romans cun ils vegls Rets,
Co quels suenter liungas trutgas,
Garmaschia en lur pèz
Rumpan en la veglia Cuera
Per finalmein setschentar,
L'evla si plantar.